

Projekt ustawy o środkach nadzwyczajnych mających na celu ograniczenie wysokości cen energii elektrycznej oraz wsparciu niektórych odbiorców w 2023 roku

Numer projektu: UD454

Rodzaj dokumentu: Projekty ustaw

Typ dokumentu: D – pozostałe projekty

Informacje o przyczynach i potrzebie wprowadzenia rozwiązań planowanych w projekcie:

Obserwowany od kilku miesięcy wzrost cen energii elektrycznej, a w szczególności giełdowy wzrost cen energii elektrycznej w Polsce, spowodowany jest nałożeniem się szeregu niesprzyjających okoliczności, do których w pierwszej kolejności należy zaliczyć inwazję zbrojną Rosji na Ukrainę, która zachwiała bezpieczeństwem nie tylko Ukrainy, ale i całej Europy. Ponadto wpływ na wzrost cen energii elektrycznej mają w szczególności działania rosyjskiej spółki Gazprom oraz spekulacje na rynku unijnych uprawnień do emisji CO₂. Konieczność zaprzestania importu węgla, ropy i produktów ropopochodnych z Rosji oraz zapowiadany przez Komisję Europejską zamiar całkowitego uniezależnienia się od importu gazu z tego kraju wpłynie na wzrost hurtowych cen energii elektrycznej w najbliższym czasie. Wysokie ceny energii elektrycznej najbardziej odczuwają odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, w szczególności odbiorcy wrażliwi oraz osoby dotknięte ubóstwem energetycznym. Kolejną grupą odbiorców wrażliwą na wahania cen energii elektrycznej są szeroko rozumiane podmioty użyteczności publicznej, do której należą placówki służby zdrowia, szkoły i uczelnie wyższe, placówki zajmujące się szeroko rozumianą opieką nad różnymi grupami społecznymi (jednostki pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, integracji społecznej, żłobki i kluby dziecięce, noclegownie, placówki opieki nad osobami niepełnosprawnymi). Przedmiotowa grupa odbiorców w dużej mierze podlega organizacyjnie jednostkom samorządu terytorialnego. Również sektor mikro, małych i średnich przedsiębiorstw jest szczególnie wrażliwy na wzrost kosztów zużycia energii elektrycznej. Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa mają bowiem ograniczone warunki dostępu do środków inwestycyjnych niż przedsiębiorstwa o większym rozmiarze działalności, wyższe jest w tej grupie przedsiębiorstw również ryzyko utraty płynności finansowej.

W celu zminimalizowania ryzyka podwyżek cen energii elektrycznej dla gospodarstw domowych i sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, wzmocnienia bezpieczeństwa energetycznego obywateli oraz prawidłowego

funkcjonowania ww. podmiotów wrażliwych i tym samym zagwarantowania konstytucyjnych praw obywateli w zakresie ochrony zdrowia, dostępu do edukacji, wspierania rodziny i osób niepełnosprawnych przez zapewnienie ciągłości dostaw energii elektrycznej, proponuje się rozwiązania osłonowe umożliwiające podejmowanie działań łagodzących negatywne skutki społeczno-gospodarcze związane ze znacznym wzrostem cen energii elektrycznej w 2023 r.

Istota rozwiązań ujętych w projekcie:

Projektowane rozwiązania w zakresie ochrony ww. grupy odbiorców zakładają, że niezależnie od wzrostu cen energii elektrycznej na rynku hurtowym w roku 2023 w rozliczeniach z odbiorcami przewidziana jest stała cena za obrót energią elektryczną tzw. cena maksymalna na określonym poziomie 785 zł/MWh (lub 699 zł/MWh w przypadku odbiorców w gospodarstwach domowych) w szczególności:

- obowiązek stosowania w rozliczeniach z odbiorcami uprawnionymi cen nie wyższych niż cena maksymalna w okresie od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. za zużycie energii elektrycznej w punkcie poboru energii do poziomu stanowiącego równowartość poboru nie więcej niż 90% zużycia energii elektrycznej tych odbiorców w okresie od dnia 1 grudnia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. W przypadku odbiorców w gospodarstwach domowych korzystają oni z ceny maksymalnej w zakresie całości poboru powyżej limitów 2/2,6/3 MWh,
- obowiązek stosowania ceny maksymalnej w rozliczeniach z odbiorcami uprawnionymi wymienionymi w projektowanej ustawie, w przypadku, gdy ceny wynikające z zawartych przez nich umów są wyższe od ceny maksymalnej,
- w przypadku odbiorców w gospodarstwach domowych ceny nie wyższe niż cena maksymalna obowiązywać będą w odniesieniu do zużycia energii elektrycznej powyżej limitu przyznanego odpowiednio tym odbiorcom zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej,
- wprowadzenie systemu rekompensat dla przedsiębiorstw obrotu, gdzie podmiotem odpowiedzialnym za wypłatę rekompensat będzie Zarządca Rozliczeń S.A.,
- obowiązek stosowania przez Zarządcę Rozliczeń S.A. w rozliczeniach ze sprzedawcami rekompensaty w wysokości stanowiącej iloczyn ilości energii elektrycznej zużytej w danym miesiącu i różnicy pomiędzy ceną referencyjną miesięczną, a ceną maksymalną dla każdego punktu poboru energii elektrycznej (w przypadku, gdy cena referencyjna miesięczna jest w danym miesiącu wyższa od ceny maksymalnej i jednocześnie niższa od ceny zawartej w umowie sprzedaży),
- obowiązek stosowania przez Zarządcę Rozliczeń S.A. w rozliczeniach ze

sprzedawcami rekompensaty w wysokości stanowiącej iloczyn ilości energii elektrycznej zużytej w danym miesiącu i różnicy pomiędzy ceną wynikającą z zawartej umowy sprzedaży a ceną maksymalną dla każdego punktu poboru energii elektrycznej – w przypadku gdy cena wynikająca z umowy sprzedaży jest wyższa niż cena maksymalna i niższa niż cena referencyjna miesięczna, – obowiązek publikacji przez Towarową Giełdę Energii S.A. wartości ceny referencyjnej w terminie 5 dni po zakończeniu miesiąca.

W zakresie ingerencji na rynku hurtowym energii elektrycznej, w projektowanej ustawie proponuje się wprowadzenie mechanizmu polegającego na ograniczeniu przychodów niektórych wytwórców energii elektrycznej i przedsiębiorstw obrotu (wdrażających Rozporządzenie Rady w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii).

– Dla wytwórców energii elektrycznej wykorzystujących do wytwarzania energii elektrycznej: energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię geotermalną, hydroenergię, biomasę, biogaz, biogaz rolniczy oraz biopłyny, z wyjątkiem biometanu, odpady, węgiel brunatny, paliwa ciekłe, węgiel kamienny, paliwa gazowe, a także dla przedsiębiorstw energetycznych wykonujących działalność gospodarczą w zakresie obrotu energią elektryczną nakłada się obowiązek przekazania kwoty wpłaty, będącej nadmiarowym przychodem, zgodnie z przyjętym w ustawie sposobem obliczania,

– Wyłączeni z powyższego obowiązku zostają wytwórcy wytwarzający w jednostce wytwórczej: o mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 1 MW, będącej projektem demonstracyjnym, będącej instalacją odnawialnego źródła energii, w odniesieniu do której wytwórca energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w tej instalacji korzysta z: systemu wsparcia albo z systemu aukcyjnego a także z jednostki, która otrzymała rekompensatę finansową za zastosowanie redysponowania i zakupów przeciwnych,

– Kwota, będąca podstawą proponowanego mechanizmu, stanowi iloczyn sumy wolumenu sprzedaży energii elektrycznej w danym dniu pomniejszony o wolumen energii elektrycznej zakupionej w danym dniu oraz dodatniej różnicy średniej ważonej wolumenem ceny rynkowej sprzedanej energii elektrycznej w danym dniu oraz średniej ważonej wolumenem limitu ceny sprzedanej energii elektrycznej w danym dniu. Wysokość limitu ceny oblicza a także ogłasza Prezes URE do dnia 15 każdego miesiąca, który będzie obowiązywał od pierwszego dnia następującego po dniu publikacji. Szczegółowy sposób obliczania limitu ceny, uwzględniający poszczególne technologie wytwarzania, zostanie ustalony w drodze Rozporządzenia,

– Podmioty zobowiązane do przekazywania sumy kwot za dany miesiąc kalendarzowy przekazują je do Funduszu Wpłaty Różnicy Ceny w terminie do 5 dnia każdego miesiąca następującego po miesiącu rozliczenia, w zakresie tych kwot, które dotyczą umów sprzedaży energii elektrycznej na rynku hurtowym, za które została zrealizowana płatność. Ponadto, w terminie do 20 dnia każdego miesiąca, przekazują do Zarządcy Rozliczeń, sprawozdanie potwierdzające

powyższe kwoty, które ten następnie weryfikuje pod kątem braków formalnych lub błędów obliczeniowych. Wytwórcy oraz przedsiębiorstwa obrotu korygują ewentualne niezgodności, a w przypadku nieusunięcia tychże niezgodności lub negatywnej weryfikacji sprawozdania Zarządca rozliczeń przekazuje informacje o ich wystąpieniu do Prezesa URE,

- Prezes URE ma prawo do przeprowadzenia kontroli zgodności informacji i oświadczeń złożonych w sprawozdaniach, zarówno z własnej inicjatywy lub na wniosek zarządcy rozliczeń. W przypadku gdy Prezes URE stwierdzi niezgodność sprawozdania ze stanem faktycznym wydaje decyzje o obowiązku dopłaty przekazanej na rachunek Funduszu Wypłaty Różnicy Ceny, pomniejszenia kwoty wpłaty w miesiącu następującym lub przekazaniu kwoty z rachunku Funduszy na rzecz danego podmiotu składającego sprawozdanie,
- Zarządca rozliczeń przekazuje do ministra właściwego do spraw energii w terminach do dnia 10 stycznia 2023 r., 10 kwietnia 2023 r. i 10 lipca 2023 r. informację o sumie kwot wpłat przekazanych na rachunek Funduszu Wypłaty Różnicy Ceny, które zostały zrealizowane do końca miesiąca poprzedzający miesiąc przekazania,
- Powyższe zmiany w zakresie wprowadzonego obowiązku przekazywania wpłat na Fundusz Wypłaty Różnicy Ceny będą mieć zastosowanie dla okresu od 1 grudnia 2022 r. do 31 czerwca 2023 r.

Oczekiwany efektem rozwiązania wprowadzanego na rynku hurtowym energii elektrycznej jest ograniczenie nadmiarowego przychodu wytwórców energii elektrycznej i przedsiębiorstw obrotu i redystrybucja uzyskanych z tego tytułu środków do odbiorców końcowych.

W związku z szokiem cenowym na rynku gazu oraz będącą konsekwencją tego szoku decyzją zakładów azotowych w sprawie ograniczenia lub wstrzymania produkcji m.in. wody amoniakalnej konieczne jest przyjęcie przepisów, które zapewnią bezpieczne funkcjonowanie systemu elektroenergetycznego również w przypadku braku możliwości nabycia przez przedsiębiorstwa posiadające jednostki wytwórcze centralnie dysponowane wody amoniakalnej. W tym celu proponuje się umożliwienie takim przedsiębiorstwom wystąpienie z wnioskiem do właściwego organu ochrony środowiska wydanie decyzji pozwalającej na eksploatację jednostki wytwórczej centralnie dysponowanej będącej częścią instalacji do spalania paliw. Czasowe umożliwienie odstępstwa od stosowania rygorystycznych zasad w zakresie emisji tlenków azotów jest uzasadnione mając na uwadze kluczowe znaczenie jednostek wytwórczych centralnie dysponowanych dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego państwa. Jednocześnie, w celu ograniczenia czasowego możliwości stosowania przepisów, proponuje się by wydanie decyzji na podstawie wprowadzanych przepisów było ograniczone w czasie do dnia 31 grudnia 2023 r.

Organ odpowiedzialny za opracowanie projektu: MKiŚ

Osoba odpowiedzialna za opracowanie projektu: Anna Łukaszewska–
Trzeciakowska Podsekretarz Stanu

Organ odpowiedzialny za przedłożenie projektu RM: MKiŚ

Planowany termin przyjęcia projektu przez RM: IV kwartał 2022 r.